

Sukututkimuksen sokkelot Turussa

Tämän oppaan tarkoituksena on auttaa sukututkijoita Turussa sijaitsevien juuriensa tutkimuksessa.

Sukututkijan lähteet Turussa 1500-luvulta 1700-luvun alkupuolelle

FM Veli Pekka Toropainen

J. W. Ruuthin kortisto

Johan Wilhelm Ruuth laati kirjoittamaansa Turun kaupungin historiaa varten kortistot 1500-luvun ja 1600-luvun alun turkulaisista ja kaupungin tonteista. Niiden kopiot ovat maakunta-arkistossa. Molemmat kortiston osat sisältävät runsaasti asuinpaikkatietoja. Ruuth merkitsi kortteihinsa tarkan tiedon alkuperäisen lähteen signumista ja sivunumerosta. Tämän aikakauden tutkijan kannattaa poimia tiedot juuri näistä korteista ennen tutustumista alkuperäisiin asiakirjoihin.

Tonttiäyriluettelot

Tonttiäyriluettelot sisältävät tietoja 1500-luvun asuinpaikoista. Niitä on säilynyt harvakseltaan, eikä niissä ole lueteltu kaikkia tontteja. Tietoja on painetussa muodossa Suomen Sukututkimusseuran vuosikirjassa 47. Asuinpaikkaa voi haarukoida myös vuoden 1571 hopeaveroluettelosta, joka on julkaistu Genos 4/2005. Kopio on myös maakunta-arkiston sinikantisen luettelon Voudintilien yleisiä asiakirjoja välissä. Kyseisessä voudintilien luettelossa luetellaan runsaasti Turkua koskevia lähteitä 1540-luvulta 1630-luvulle. Samat asiakirjat löytyvät osoitteesta arkisto.fi. Samasta kokonaisuudesta kannattaa tutusta myös esimerkiksi tullitileihin. Turun linnan tilit, joita on säilynyt 1540-luvulta 1610-luvulle, sisältävät joitakin harvoja tietoja turkulaisten asuinpaikoista. Näihin pääsee parhaiten käsiksi osoitteessa arkisto.fi tai maakunta-arkistossa sinikantisesta luettelosta Turun voutikunnan tilit.

Henkikirjat

Henkikirjat ja erilaiset porvarisluettelot etenevät Turussa kortteleittain. Seuraamalla vuosittain (osa puuttuu) tutkimuskohdetta, hänet on mahdollista sijoittaa kartalle. Henkikirjoitus ei kuitenkaan tapahtunut joka vuosi välttämättä samassa korttelin kiertojärjestyksessä, joten tässä kannattaa olla tarkkana eikä hämmästyä poikkeavia tietoja. Toisina vuosina kirjoihin merkittiin myös asukkaat tarkemmin kuin toisina. Henkikirjat vuodesta 1634 ovat maakunta-arkistossa mikrofilmeinä ja löytyvät Läänintilien vihreästä luettelosta.

Dahlströmin kortisto (katso sivu 7)

Raastupa, kämnerioikeus ja käsityöläisarkistot

Turun kaupunginarkiston (Puolalankatu 5) raastuvan- ja kämnerioikeuden pöytäkirjat sisältävät tiedot turkulaisten toimista ja talokaupoista vuodesta 1623 eteenpäin. 1600-luvun osalta ja vielä 1700-luvun alkupuolella näissä asiakirjoissa on aakkolliset sisällysluettelot. Kämnerioikeuden pöytäkirjat ovat Turussa 1700-luvun puoliväliin vain mikrofilmeinä maakunta-arkistossa ja alkuperäisinä Kansallisarkistossa. Dahlströmin kortiston viitteet viittaavat usein juuri näihin.

Turkua tutkivan kannattaa siis tutustua ensin kortistoon ja siirtyä sitten kaupunginarkistoon alkuperäisten asiakirjojen äärelle. Kannattaa kuitenkin huomata, että kortistoon ei ole merkitty kaikkia asiakirjoja. Otteita näistä asiakirjoista on myös painettu vuosilta 1623-38 ja ne löytyvät maakunta-arkistosta. Tuomiokirkon tilit, jotka on myös painettu ja löytyvät maakunta-arkistosta, kertovat haudattujen asuinpaikoista kadunnimen ja talon tarkkuudella. Kaupunginarkiston käsityöläisarkistoista varhaisimmat alkavat 1620-luvulta. Niistä löytyy tietoja käsityöläisten syntyperästä. Sisään- ja uloskirjoituskirjoihin merkittiin esimerkiksi heidän kotipitäjänsä, isän nimi ja palveluspaikkoja.

Asutuksen yleisluettelo

Turun kaupungista on laadittu Suomen asutuksen yleisluettelo vuosilta 1722-63, sillä kyseisen ajan rippikirjat ovat pääosin tuhoutuneet. Luetteloon on merkitty henkikirjoista kaupungin asukkaat ja se etenee kortteleittain asuinpaikan mukaan. Sen avulla voi seurata lähinnä porvarisväestön vaiheita, sillä palkollisista siihen on merkitty vain etunimi. Asuinpaikkatieto on merkitty myös talon nimen mukaan, sillä Turussa kullakin talolla oli oma nimensä. Luettelot ovat mikrofilmeinä maakunta-arkistossa.

Kauppa- ja katselmuspöytäkirjat

Turun kaupunginarkiston kauppa- ja katselmuspöytäkirjat (syne- och mätningsinstrument) alkavat 1700-luvun jälkipuoliskolla omana sarjanaan. Kuhunkin asiakirjaan on merkitty tietoja tonttien historiasta ja sen naapureista. Nämä sisältävät tutkijalle tärkeitä tietoja myös tonttien rakennuskannasta.

Juurien haku 1700-luvulta 1800-luvulle

FM Anneli Mäkinen, ylitarkastaja, emerita, Turun maakunta-arkisto

Turussa oli alkujaan kaksi seurakuntaa; ruotsalainen seurakunta ja suomalainen seurakunta. Lisäksi toimi myös lyhyen ajan Linnan seurakunta (rippikirjat vuosilta 1758-1821) ja jotta sukututkija menisi täysin sekaisin, oli myös Kehruuhuoneella ja Kakolalla omat rippikirjat. Vuodesta 1845 lähtien oli vain yksi, tuomiokirkkoseurakunta, vuoteen 1921, jolloin tapahtui jako alueellisiin seurakuntiin. Ruotsalaisella seurakunnalla oli omat rippikirjat vuosina 1844-55 vielä tuomiokirkko-seurakunnan rinnalla.

Kuten maaseudulla, oli Turussakin rippikirjat laadittu asuinpaikan mukaan. Turussa ensin vain kortteleittain ja vuodesta 1828 alkaen etupäässä kaupunginosittain. Asuinpaikkatietoa ei tarvita enää vuodesta 1881, jolloin rippikirjat muuttuivat aakkoselliseksi henkilöhakemistoksi, yleensä perheen pään mukaan. Sukunimen puuttuessa käytettiin aakkostuksessa patronyymiä. Viimeisissä asuinpaikan mukaan pidetyissä rippikirjoissa on viittaus uusien rippikirjojen sivuihin. Tämä viite tosin tarkoittaa seurakuntien keskusrekisterissä olevia rippikirjoja, joita ei tätä tehtäessä ole vielä digitoitu.

Ruotsalainen seurakunta

Ensimmäinen rippikirja 1760-68 on laadittu ammattiryhmittäin. Ensin ovat tärkeimmät virkamiehet ja sen jälkeen arvo- ja varallisuusluokan mukaan muut asukkaat. Tähän seurakuntaan kuului yleensä vain arvokkaampi osa asukkaista. 1800-luvun edetessä seurakuntaa voitiin muut-taakin. Koska Turku oli asukasluvultaan suuri kaupunki, rippikirjoja oli useita sidoksia samalta ajalta.

Ruotsalaisen seurakunnan ns. suuren puolen eli arvostetumman itäisen eli tuomikirkon puolen rippikirjat ovat tuhoutuneet ajalta 1774-1809. Siis suurta osaa kaupungin huomattavim-masta väestöstä ei löydy rippikirjoista. Pienen puolen eli joen läntisen puolen rippikirjat ovat säily-neet. Koko kaupungin käsittävät ruotsalaisen seurakunnan rippikirjat kattavat vuodet 1812-55. Ruotsalaisen seurakunnan rippikirjoja on osittain digitoitu <http://www.sukuhistoria.fi/sshy/index.htm>

Suomalainen seurakunta

Suomalainen seurakunta kasvoi nopeasti ja niinpä sen rippikirjoja on ennen pitkää hyvin monta samalta ajanjaksolta. Asuinpaikan tietäminen on siis välttämätöntä. Suomalaisen seurakunnan rippikirjat ovat säilyneet vuosilta 1753 – 1845. Yhteisen tuomiokirkkoseurakunnan rippikirjat alkavat 1845 ja ovat mikrofilmeinä käytettävissä Turun maakunta-arkistossa vuoteen 1921 asti. Osa rippikirjoista löytyy myös digitoituna <http://www.sukuhistoria.fi/sshy/index.htm>.

Linnan seurakunta

Linnan seurakunta käsitti Turun linnan ja myöhemmin vankilan henkilökunnan, Pikisaaren, Tiilisalun ja Linnafältin alueen. Osan aikaa myös Ruissalon saari kuului Linnan seurakuntaan. Vuosina 1821-56 sen asukkaat löytyvät Maarian seurakunnan rippikirjoista ja vuodesta 1845 taas tuomiokirkkoseurakunnasta. Rippikirjoissa on tässäkin päällekkäisyyksiä.

Kehruuhuone

Naisten rangaistuslaitoksena toiminut Kehruuhuone ylläpiti omia rippikirjoja. Kirjat ovat puutteellisia ja niissä on todella harvoin syntymäaikoja, vain maininta milloin on tultu, mistä on tultu ja milloin vapauduttu. 1851 jälkeisistä rippikirjoista löytyy satunnaisesti maininta myös naisen iästä. Kehruuhuoneen kirjoista löytyy digitoituna vuodet 1840-50. <http://www.sukuhistoria.fi/sshy/index.htm>

Kakolan rippikirjat

Turun keskusvankila eli Kakola ylläpiti omia arkistojaan vangeista: sisääntulokirjaukset ja rippikirjat. Nämä ovat tutkittavissa alkuperäisinä Turun maakunta-arkistossa, mutta maakunta-arkistoon ja Turun Seudun Sukututkijoiden kotisivuille on tulossa oma Kakola-hakemisto maaliskuussa 2013 (<http://www.turkusuku.fi>). Alkuvuosien kirjauksissa ei ole mainintaa vankien syntymäaajoista eikä –paikoista, on vain merkintä missä on tuomittu ja mistä on tullut. Tämäkin tieto tosin voi auttaa sukututkijaa. 1870-luvulta 1910-luvulle asti vangeista on säilynyt valokuvia niin yksittäin kuin ryhmäkuviakin. Sisääntulokirjaukset antavat oman kuvauksen vangeista: ulkonäkö, kielitaito, uskonto ja mitä töitä on tehnyt. Läheskään aina ei vangin oman kotipaikkakunnan rippikirjoihin oltu merkitty lähdöstä Kakolaan, joten jos henkilö on yhtäkkiä pitkään poissa kotipaikkansa rippikirjoista, voi Kakolasta löytyä vastaus. Kakola-hakemistoon tulee myös merkintä kaikista niistä vangeista, jotka lähtivät Siperiaan.

Asuinpaikkatietojen löytyminen

Asuinpaikan saa yleensä, mutta ei aina, selville alkuperäisistä syntyneiden, vihittyjen ja kuolleiden luettelosta. Sukututkimusseuran historiakirjajäljennöksissä ja niiden perusteella tehdyssä HISKI-tietokannassa ei siis tätä tietoa ole. Myös muuttaneiden luetteloista (1805-) saa asuinpaikkatiedon.

Muuttokirjojen hankaluutena on se, että Turussa ne jakaantuvat kolmeen piiriin asuinpaikan mukaan. Kun Turkuun muuttaneesta ei voi tietää minne hän asettui asumaan, kaikki piirit on tarkistettava. Yleisohjeena voi sanoa, että I piiri käsitti kaupunginosat I-II ja joitakin Luostarikorttelin tontteja sekä Hämeentullin ulkopuolisia alueita. II piiri käsitti joen itäpuolen muut kaupunginosat III-V. Siihen saattoi kuulua myös joen läntiseltä puolelta VI kaupunginosa ja mm. tontteja Pohjoisen, Eteläisen ja Uudenkaupungin kortteleista. III piiriin jäivät periaatteessa ennen paloa (1827) Eteläisen, Pohjoisen ja Uudenkaupungin kortteleiden tontteja sekä Puolalan kylä. Palon jälkeen lisäksi kaupunginosat VII-X. Piirien rajat vaihtelivat eri aikoina ja varmintä on siis käydä läpi kaikki piirit etsittäessä kaupunkiin muuttaneita. Sukulaisen lähtöpaikkakunnan tiedoissa merkittyy ”muutti Turkuun” –merkintään kannattaa myös suhtautua pienellä varauksella jos ei Turun muuttokirjoista tietoa löydä. Monet tänne tulivat, mutta he eivät jääneet kirjoille Turkuun vanheidät löytää lähialueiden seurakunnista: Maaria, Kaarina, Raisio, Naantali jne.

Turku oli 1700-luvulla jaettu kortteleihin. Niitä olivat joen itäpuolella eli suurella puolella Kirkkokortteli (Kyrko kvartelet, K kv), Luostarikortteli (Kloster kvartelet, Kl kv) ja Itäkortteli (Östra kvartelet, Ö kv). Läntisellä eli pienellä puolella olivat Eteläkortteli (Södra kvartelet, S kv), Pohjoinen kortteli (Norra kvartelet, N kv) ja Uudenkaupungin kortteli (Nystads kvartelet, Nst kv). Asuinpaikan tunnuksina käytettiin kortteleiden ruotsinkielisiä alkukirjaimia ja tontin numeroa. Aluksi tontit oli numeroitu juoksevasti läpi koko kaupungin. Niinpä ns. Gadolinin kartassa v. 1756 tontit on kyllä lueteltu kortteleittain mutta numerointi jatkuu 1-816. Seuraavassa ns. Tillbergin kartassa v. 1808 kunkin korttelin numerot alkavat ykkösestä. Apuvälineitä muuttuneiden korttelinumeroiden selvittämiseksi ovat rippikirjojen sisällysluettelot vuodesta 1753 (käytettävissä Turun maakunta-arkiston luettelohyllyssä) sekä Dahlströmin kortiston topografinen osa. Vanhimpina aikoina käytettiin talonnumiä, mutta pian niiden rinnalle tulivat tonttinumerot.

Turun palon jälkeen otettiin käyttöön Engelin asemakaava vuonna 1828. Siinä kaupunki oli jaettu kymmeneen kaupunginosaan ja ne puolestaan kortteleihin ja tontteihin. Näin siis rippikirjassa voi olla maininta Matin kohdalla, että seuraavassa rippikirjassa hän on sivulla II:12:3 (kaupunginosa – kortteli – tontti). Kaupunginosat I-V sijaitsevat joen itäpuolella ja loput eli VI-X länsipuolella. Asutus levisi hyvin hitaasti uusille laita-alueille. Sen sijaan vielä pitkään oli varsinkin kukkuloilla ja mäennyppylöillä olevilla asumuksilla käytössä entiset kortteli- ja tonttinumerot. Niiden lisäksi käytettiin nimityksiä Uudenmaan tullin ulkopuolella olevat (Utom Nylands Tull eli U.N.T.), Hämeen Tullin ulkopuolella olevat (Utom Tavast Tull eli U.T.T.). Nämä olivat itäisellä puolella. Joen läntisellä puolella oli vielä asutus Aninkaisten Tullin ulkopuolella (Utom Aningais Tull eli U.A.T.). Joen molemmilla puolilla sijaitsi asutusta ns. kaupungin takamailla. Niistä eteläinen takamaa oli itäisellä puolella ja pohjoinen takamaa läntisellä puolella. Molempien asuinalueiden nimenä käytettiin merkintää Stadens mark (SM) ja numeroa. Näiden tonttien sijoittamisessa kartalle auttaa TMA:ssa laadittu erittäin yksityiskohtainen Turun rippikirjojen mikrofilmiluettelo. Siitä näkee minkä kaupunginosan tai korttelin jälkeen on SM-tunnuksilla olevia tontteja ja mistä numerosta alkavia. Myös Dahlströmin kortistosta voi etsiä tietoa.

Helpoin tapa etsiä asuinpaikkatieto on käyttää TMA:ssa laadittua Turun henkikirjakortistoa v. 1691-1916. Siihen on kerätty 5-vuotiskausittain henkikirjoista tiedot ruokakuntien päämiehistä ruokakuntaan kuuluvine henkilöineen. Tärkein kortista saatava tietoa on asuinpaikka. Sen avulla voi henkilöt etsiä rippikirjoista. Esimerkiksi oppipoikia ja palvelusväkeä ei siis kuitenkaan löydy omilla nimillään, eikä sellaisia henkilöitä jotka eivät asuneet Turussa juuri kortiston käsittävinä vuosina. Vuoden 1887 jälkeen ei rippikirjoista enää saa tietoa henkilön asuinpaikasta. Ellei tietoa löydy henkikirjakortistostakaan voi turvautua Turun poliisilaitokseen arkistoon.

Juurien haku 1800-luvulta 1900-luvulle

Kuten jo aiemmin on tullut mainituksi, on Turun maakunta-arkistossa mikrofilmeillä tutkimusaineisto 1920-luvusta taaksepäin. Mikäli sukulainen on ”kadonnut” Turkuun 1880-1920 välisenä aikana, on hänen etsimisensä suhteellisen helppoa, koska kirkonkirjoihin ihmiset on merkitty jo sukunimen mukaan aakkosjärjestykseen.

Ennen vuotta 1880 oli käytössä seurakunnittain jaottelu: kaupunginosa, kortteli ja tontti (joskus myös talonnumero). Kirkonkirjojen rinnalla oli myös henkikirjat, mistä löytää osoitetietoja. Nämäkin on Turun maakunta-arkistossa mikrofilmeinä.

Turkulaisten perunkirjat voivat myös johdattaa sukulaisen jäljille ja ne löytyvät Turun kaupunginarkistosta, missä on toki paljon muutakin turkulaisiin liittyvää materiaalia.

Poliisilaitoksen arkistoista apua

Tutkija Matti Elmeranta, Turun maakunta-arkisto

Turun poliisilaitos aloitti toimintansa vuonna 1816 ja sen arkisto on varsin hyvin säilynyt aivan varhaisimpia toimintavuosia lukuun ottamatta. Arkiston keskeistä aineistoa ovat kuulustelupöytäkirjat, raportit ja tapahtumapäiväkirjat; tietysti siihen sisältyy myös normaalissa viranomaistoiminnassa syntyneitä aineistoa kuten kirjediaareja ja tilikirjoja. Turun poliisilaitoksen arkistossa on runsaasti myös erilaisia henkilörekisterejä, joita voidaan käyttää sukututkimuksen lähdeaineistona. Kirkonkirjojen tapaan myös poliisilaitoksen asiakirja-aineiston on tavallisesti käyttörajoituksen alaista 100 vuotta nuoremmalta osaltaan.

Poliisilaitoksen arkistossa on kolme laajaa väestöluettelokokoelmaa: asukasluettelot, henkikirjat sekä osoitekortisto. Varsinkin asukasluettelot ovat olleet sukututkijoiden apuna kirkonkirjojen rinnalla. Vanhin arkistossa oleva asukasluettelo on vuodelta 1862 ja uusimmat vuodelta 1939; varhaisimmat säilyneet epätäydellisesti. Turun asukasluetteloihin sisältyvät myös Raunistulan esikaupunkialueen asukkaita koskevat tiedot, koska Turun poliisilaitos valvoi Raunistulaa, vaikka se vuoteen 1944 saakka kuului Maariaan.

Asukasluettelot ovat syntyneet siten, että talonmistajat tai isännöitsijät ovat vuosittain tammikuussa toimittaneet lomakkeille kootut tiedot hallinnoimiensa kiinteistöjen asukkaista poliisilaitokselle, jossa lomakkeet on sidottu kansiin. Näin syntyneet asukasluettelosidokset on järjestetty kirkonkirjojen tapaan kaupunginosittain ja kortteleittain. Vanhimpiin asukasluetteloihin on laadittu myös aakkosellisia henkilöhakemistoja. Toisin kuin kirkonkirjojen rippikirjat, asukasluettelot eivät sisällä usean vuoden tietoja, vaan sidoksia on erikseen jokaiselta vuodelta.

Se, mitä tietoja asukasluetteloihin on merkitty, on jonkin verran vaihdellut. Nimen ja syntymävuoden lisäksi niihin on merkitty syntymäpaikka, ammatti, äidinkieli, kansalaisuus (alamaisuus) ja mihin seurakuntaan henkilö kuuluu. Vanhemmissa luetteloissa on huomautus-sarakkeeseen usein merkitty muuttotietoja; uudemmissa on erityinen sarake, johon on merkitty, mistä henkilö on tullut. Uudempiin asukasluetteloihin on merkitty myös se, onko henkilöllä koiria, hevosia tai radiovastaanottolaitteita.

Vuodesta 1939 alkaen erilliset asukasluettelot kävivät tarpeettomiksi, kun henkikirjoihin alettiin merkitä yksityiskohtaisempia tietoja. Henkikirjoituksessa tuolloin tapahtuneet parannukset

perustuvat mainittuna vuonna voimaan tulleeseen lakiin, joka tähtäsi henkikirjoituksen tehostamiseen. Kerran vuodessa kerättävät asukasluettelot olivat osoittautuneet riittämättömiksi; suurissa kaupungeissa saattoi oleskella pitkiäkin aikoja viranomaisten tietämättä. Uuden lain mukaan henkikirjoja tulikin pitää jatkuvasti ajan tasalla. Kortteleittain järjestettyjen henkikirjojen käytön helpottamiseksi laki määräsi laatimaan myös aakkoselliset henkilöhakemistot, joista on viittaukset korttelikirjoihin. Alaikäisten lasten nimet on ruvettu merkitsemään vasta vuonna 1939, sitä ennen henkikirjoihin merkittiin vain lasten lukumäärää koskeva tieto.

Henkikirjasidoksia poliisilaitoksen arkistossa on noin 2800 kappaletta, ne muodostavat poliisilaitoksen laajimman yksittäisen asiakirjakokonaisuuden. Vanhimmat arkistossa olevat henkikirjat ovat vuodelta 1918. Henkikirjoilla on kuitenkin Suomessa jo vuosisatainen perinne ja Turun vanhempia henkikirjoja (1600-luvulta alkaen) sisältyy Turun ja Porin lääninhallituksen arkistoon. Aluksi henkikirjat olivat veroluetteloja, mutta myöhemmin niillä on ollut myös muuta väestökirjanpidollista käyttöä, esimerkiksi väestönlaskennan ja köyhäinhoidon tukena.

Vuonna 1945 poliisilaitoksen yhteydessä aloitti toimintansa erityinen väestökirjatoimisto, jolle kuului kaupungin henkikirjoituksesta huolehtiminen. Vuosien 1945-86 henkikirjat sisältyvät sen arkistoon, kun taas vuotta 1945 vanhemmat henkikirjat, samoin kuin asukasluettelotkin, ovat poliisilaitoksen vanha yhteisarkisto –nimellä tunnetussa kokonaisuudessa. Osoitekortisto sisältyy poliisilaitoksen kanslian arkistoon. Myös Turun vuosien 1987-89 henkikirjoja säilytetään Turun maakunta-arkistossa; ne kuuluvat lääninhallituksen alaisuudessa toimineen Turun kihlakunnan rekisteritoimiston arkistoon.

Poliisilaitoksen arkistossa on lisäksi henkikirjakortisto, johon sisältyy tietoja vuosilta 1908-1920. Se on järjestetty aakkosellisesti henkilönimen mukaan. Kortit sisältävät kaupungin väestön asuinpaikkatietoja. Osoitekortisto, jossa on tietoja 1920-luvulta 1980-luvulle saakka, on tämän henkikirjakortiston jatke. Myös osoitekortit (oikeammin peruskortit tai rekisteröintilehdet) on järjestetty aakkosellisesti henkilönimen mukaan. Korttiin on henkilötietojen lisäksi merkitty henkilön asuinpaikat Turussa sekä mahdollinen muutto toiselle paikkakunnalle. Lisäksi kortteihin on merkitty puolison sekä alaikäisten lasten nimet ja syntymäajat. Osoitekortit ovat läheisesti sidoksissa henkikirjoihin, joihin niissä on runsaasti viittauksia.

Poliisilaitoksen arkistossa on myös useita pienempiä henkilörekisterejä. Jotkin yksiköt ovat samantapaisia kuin kirkonarkistojen historiakirjat. Niinpä poliisilaitoksen arkistossa on sekä poismuuttaneiden luetteloita vuosilta 1909-45 että kuolleiden luetteloja vuosilta 1909-55. Kuolleiden luetteloissa olevat sivunumerot viittaavat asukasluettelon tietoihin. Ne eivät kuitenkaan ole kronologisia niin kuin kirkonarkistojen historiakirjat vaan aakkosellisia. Vainajan kohdalle on myös merkitty hänen syntymäaikansa ja –paikkansa sekä onko häneltä jäänyt leski tai lapsia. Myös poismuuttaneiden luettelot ovat aakkosellisia; niihin ei ole merkitty, mille paikkakunnalle henkilö on muuttanut.

Turun läpi on tietysti kulkenut paljon matkustajaliikennettä. Poliisilaitoksen arkistossa onkin asiakirjasarjoja, joihin on luetteloitu sekä ulkomaille lähteneitä että ulkomailta saapuneita matkustajia. Uusimmat luettelot ovat vuodelta 1938; käytännössä kyse on Tukholman-laivojen matkustajaluetteloista. Ulkomaille Turun kautta lähtevien matkustajien luetteloihin on merkitty myös paikkakunta, mistä kukin matkustaja on Turkuun tullut. Luetteloja on myös pelkästään kotimaassa matkustavista samoin kuin kaupungin majoitusliikkeissä yöpyneistäkin. Matkusjapäiväkirjat alkavat vuodesta 1827 heti kaupunkipalon jälkeisiltä päiviltä. Henkilöhakemistoina tällaiset aikajärjestykseen perustuvat luettelot ja päiväkirjat toimivat huonosti, mutta ulkomaalaisten kohdalla tilanne on eri. Heistä on henkilökortisto vuosilta 1827-92 ja siitä on

suuri apu esim. Ruotsista saapuneita tutkittaessa, venäläisiä se ei sisällä.

Turun poliisilaitoksen arkistossa on myös erityisiä asiakirjasarjoja, joissa on tietoja kaupungissa pidempään oleskelleista ulkomaalaisista. Varsinkin autonomian ajalla ulkomaalaisten valvonta kuului poliisin keskeisiin tehtäviin. Näihin ulkomaalaisluetteloihin sisältyy joitakin erikoisia yksiköitä, kuten inkeriläiskortisto ja inkeriläisten luettelo (luettelo Turussa asuneista Neuvostoliiton kansalaisista) 1940-luvun jälkipuolisolta sekä juutalaisten luettelo ensimmäisen maailmansodan ajalta. Arkistosta voi löytää myös merimiehiä koskevia tietoja.

Poliisin päivittäinen toiminta yleisen järjestyksen valvojana ja rikosten selvittäjänä tietysti tuottaa erilaisia henkilörekisterejä. Turussa on ollut poliisiasemia eri puolilla kaupunkia; näiden niin sanottujen vartiokonttoreiden asiakirjojen joukossa onkin runsaasti juopumuksesta pidätettyjen luetteloja. Tällaisesta aineistosta voidaankin löytää värikkäitä yksityiskohtia täydentämään kirkonkirjojen tietoja, mutta luettelot ovat usein kronologisia vailla nimenmukaisia hakemistoja.

Turun poliisilaitoksen palveluksessa on sen lähes 200-vuotisen toiminnan aikana ehtinyt olla runsaasti virkamiehistöä. Sen arkistossa on tietysti myös henkilökuntamatrikkeleja, joista löytää tietoja sen omaa henkilöstöä koskevia tietoja.

Erityisryhmien rippikirjat ja muut asiakirjat

VAKKA-tietokannasta löytyvät Turun tuomiokirkkkoseurakunnan tarkat arkistoluettelot. Erityisen antoisia ovat sarjaan IAa5 kuuluvat rippikirjat. Valitettavasti niitä ei ole vielä mikrofilmattu. Niissä on tietoja kehruhuoneen ja köyhäntalon asukkaista 1840-60 luvulta, paenneista merimiehistä, Venäjälle muuttaneista ja kadonneista henkilöistä 1861-77. Sarjan viimeisin IAa5:8 ns. vagabondkirja sisältää ilman vakituista asuinpaikkaa olevia, ulkomaalaisia, irtolasia ja Pietariin muuttaneita. Sen kattamaa aikaa ei ole tarkasti selvitetty, mutta siitä saa tietoja esim. vielä 1920-luvulla Turussa asuneista Ruotsin kansalaisista.

Turusta Pietariin muuttaneista on omia muuttaneiden luetteloita 1850-luvulta 1890-luvulle. Kaikkia näitä sarjan I Bb4 luetteloita ei ole mikrofilmattu, mutta rulla JK 1259 sisältää osan tiedoista. Kiinnostavalta tutkijan kannalta vaikuttaa myös sarjaan I Hg3 sisältyvä luettelo Venäjällä asuvista turkulaisista vuosilta 1854-87.

Syntyneet, vihityt ja kuolleet

Luettelot laadittiin 1800-luvun puolivälistä (?) alkaen erillisille arkeille. Ensin kuukausittain Itäisellä eli isolla puolella syntyneet, sitten vihityt ja lopuksi kuolleet. Sen jälkeen kirjaan on sidottu arkit, jotka sisältävät saman kuukauden vastaavat tiedot Läntiseltä eli pieneltä puolelta. Näiden arkkien yhteyteen on kiinnitetty irrallisia todistuslappusia, esim. kastetodistuksia, kuulutustodistuksia jne.

Asemakaavat

Ennen käytettyjä karttoja ja asemakaavoja ovat mm. Gadolinin kartta v. 1756, Tillbergin kartta v. 1808, Engelin asemakaava v. 1828. Myös nykyinen v. 1931 painettu asemakaava on käyttökelpoinen lähes koko palon jälkeisen ajan. Joissakin Turun osoitekirjoissa on myös karttaliitteitä (Turun maakunta-arkisto), niistä on apua, sillä etenkin 1800-luvun lopulla kortteli- ja

tonttijako olivat erilaisia kuin nykyisin. Tässä oppaassa mainitut kartat löytyvät Turun maakunta-arkiston seiniltä ja Engelin asemakaava vuodelta 1828 myös yhdistyksen kotisivuilta niin kokonaisena kuin kaupunginosittainkin (www.turkusuku.fi).

Turun seurakuntiin kuulumattomia asukasryhmiä

1840-50 luvulla lähtöseurakunnissaan Turkuun muuttaneiksi on merkitty nuoria miehiä, joita ei kuitenkaan löydy Turkuun muuttaneiden luetteloista. Kyseessä saattavat olla sotaväkeen liittyneet, jotka löytyvätkin sotilasseurakuntien kirjoista. Turussa toimi siihen aikaan 7. suomalainen tarkk'ampujapataljoona. Myöhemmin se siirrettiin Hämeenlinnaan. Onnekkaisissa tapauksissa kadonnut löytyy sen kirjoista.

Turussa oli myös Venäläinen varuskunta, jonka upseeristo ja miehistö ei kuulunut Turun seurakuntiin. Mahdollinen luterilainen vaimo ja lapset sen sijaan saattavat niistä löytyä. Myös palveluksesta eronneet ja Turkuun jääneet esim. puolalaiset ja juutalaiset puuttuvat seurakuntien tiedoista. Heitä löytyy henkikirjoista I kaupunginosan kortteleista Kurjenkaivonkentän läheisyydestä ja etenkin juutalaisia myös VI kaupunginosasta Tuureporin alueelta.

Dahlströmin kortisto

Turussa on eräs ainutlaatuinen kortisto, Turku-aiheinen Dahlströmin kortisto, mitä voidaan sanoa monenkin sukututkijan aarreaitaksi. Kortisto voidaan jakaa pääpiirteissään kolmeen osaan: 1. ns. topografinen kortisto, mikä kattaa tontit, talot ja kadut (mikäli esim. tiedät tontin nimen, pääset tästä helposti eteenpäin) sitten 2. ns. nimihakemisto ja 3. asiahakemistosta. Näitä ei ole digitoitu eikä puhtaaksikirjoitettu. Kortistossa on noudatettu periaatetta, että kaikki on kirjoitettu asiakirjan alkuperäisellä kielellä eikä mitään nimiä ole muutettu. Suurin osa kortistosta on siten ruotsinkielinen ja nimet ovat alkuperäisessä muodossaan. Kortistossa on mainittu niin ihmisten kuin asioidenkin kohdalla selkeästi alkuperäiseen lähteeseen, joten sukututkija pääsee helposti alkuperäisten lähteiden jäljille.

Mitä asioita kortistosta löytyy? Asiahakemiston rungon muodostavat erilaiset maistraatin ja raastuvanoikeuden asiakirjat: pöytäkirjat, lainhuudatukset, kiinnitykset, kauppakirjat, katselmus- ja mittauspöytäkirjat, Turun perunkirjakortiston ja eri ammattikuntien edustajat. Kortistossa on mainittu usein laajastikin päähenkilön sukulaisia.

Kortisto kattaa kaikkiaan tietoja 1600-luvulta lähtien, mutta runsainta materiaali on 1600-1700 – luvuilta.

Alkuperäiset asiakirjat ovat nykyisin Turun kaupunginarkistossa, mutta kortisto on edelleen Turun maakunta-arkiston tiloissa. Tarkkaa tietoa ei ole siitä, kävikö Dahlström kaikki asiakirjat läpi kortistoa tehdessään, mutta arviolta meillä on n. 300.000 korttia käsittävä erinomainen apulähde varsinkin Turun historiaa tutkittaessa aina keskiajalta 1950-luvulle asti.

Sukututkijalla on siis monta eri lähdettä tutkia sukulaisten elämänvaiheita Turussa vaikka se voi alkuun tuntuakin vaikealta ja epäselvältä. Tämän oppaan avulla toivomme sinun pääsevän alkuun ja vaikka osa tiedoista löytyy jo digitaalisessa muodossa Internetissä, kannattaa tutustua Turun maakunta-arkistossa ja Turun kaupunginarkistossa sijaitseviin alkuperäisasiakirjoihin. Tämä opas tulee myös karttaliitteineen Turun Seudun Sukututkijat ry:n kotisivulle <http://www.turkusuku.fi>

Toivomme teille mielenkiintoisia hetkiä sukututkimuksen parissa Turussa.

Turun Seudun Sukututkijat ry/Åbonejdens Släktforskare rf

Turun maakunta-arkisto

Turun kaupunginarkisto

Suomen Sukuhistoriallinen yhdistys

<http://www.sukuhistoria.fi/sshy/index.htm>

Siirtolaisuusinstituutti/Migrationsinstitutet/Institute of Migration <http://www.migrationinstitute.fi/>